

**Przedmiotowy system oceniania
wraz z określeniem wymagań edukacyjnych
i szczegółowych kryteriów oceniania wiedzy i umiejętności dla przedmiotu**

**BIOLOGIA
(poziom podstawowy i rozszerzony)**

***PZO z biologii jest integralną częścią Wewnętrzznego Systemu Oceniania VI LO
w Szczecinie.***

Aktualny od roku szkolnego **2019/2020**

1. Podstawa prawna:

- obowiązujące rozporządzenie MEN dotyczące zasad oceniania i klasyfikowania uczniów;
- Wewnętrzny System Oceniania w VI Liceum Ogólnokształcącym im. Stefana Czarnieckiego w Szczecinie;
- podstawa programowa z biologii;
- standardy wymagań egzaminacyjnych z biologii;
- programy nauczania:
 - w klasach realizujących treści w zakresie podstawowym: **„Biologia na czasie” M. Kaczmarzyk (wyd. Nowa Era)- po gimnazjum**
 - w klasach realizujących treści w zakresie rozszerzonym: **„Biologia na czasie” U. Poziomek (wyd. Nowa Era)- po gimnazjum**
 - w klasach realizujących treści w zakresie podstawowym: **„Biologia” (wyd. Operon) – po szkole podstawowej**
 - w klasach realizujących treści w zakresie rozszerzonym: **„Biologia” (wyd. Operon) – po szkole podstawowej**
- Programy nauczania dla poszczególnych klas znajdują się w pracowni biologicznej. Każdy uczeń lub rodzic / opiekun ucznia ma prawo się z nim zapoznać.
- Realizowane w poszczególnych klasach wyżej wymienione programy nauczania zawierają szczegółowy opis wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny. Z opisem wymagań edukacyjnych uczeń lub jego rodzic może się zapoznać korzystając z publikacji programu w pracowni biologicznej lub bezpośrednio u nauczyciela biologii.

- Praca na zajęciach lekcyjnych oraz sprawdzanie osiągnięć edukacyjnych odbywa się o w oparciu o wymagania edukacyjne i standardy wymagań egzaminacyjnych , zarówno w zakresie podstawowym jak i rozszerzonym.
- Standardy wymagań egzaminacyjnych oraz szczegółowy ich opis znajduje się w informatorze maturalnym z biologii opracowanym przez Centralną Komisję Egzaminacyjną. Z publikacją tą uczeń lub jego rodzic może zapoznać się w bibliotece szkolnej, pracowni biologicznej lub na stronie internetowej CKO.

2. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych z biologii:

- **Wypowiedzi ustne** – oceniane będą pod względem rzeczowości i poprawności wypowiedzi, stosowania języka i terminologii biologicznej oraz umiejętności formułowania dłuższych wypowiedzi. Przy wypowiedzi ustnej obowiązuje znajomość materiału z trzech ostatnich tematów lekcyjnych, w przypadku zapowiedzianej lekcji powtórzeniowej - z całego działu. W ciągu roku szkolnego uczeń może być wielokrotnie oceniany za wypowiedź ustną Nie przewiduje się możliwości poprawy wypowiedzi ustnej.
- **Sprawdziany pisemne** – przeprowadzane np. na zakończenie działu, zapowiedziane są przynajmniej tydzień wcześniej.
 - Sprawdziany mogą zawierać dodatkowe pytania na ocenę celującą.
 - O formie sprawdzianu uczniowie są poinformowani w trakcie ustalania jego terminu.
 - Na lekcji poprzedzającej sprawdzian uczniowie są informowani o zakresie wiadomości i umiejętności jakie będą sprawdzane.
 - W przypadku sprawdzianów pisemnych przyjmuje się skalę procentową poprawnych odpowiedzi przeliczaną na oceny szkolne w następujący sposób:

0% - 34% - niedostateczny,

35% - 49% - dopuszczający,

50% - 69% - dostateczny,

70% - 84% - dobry,

85% - 97% - bardzo dobry,

98% - ...- celujący

- **Ocenę celującą** ze sprawdzianu uczeń uzyskuje wówczas, gdy osiągnie 100% punktów ze sprawdzianu oraz rozwiąże zadanie dodatkowe, łącznie osiąga wówczas 120%.

- Nauczyciel ma prawo przerwać dowolną pisemną pracę klasową uczniowi jeżeli stwierdzi na podstawie zachowania ucznia niesamodzielność jego pracy. Stwierdzenie niesamodzielnej pracy ucznia na sprawdzianie jest równoważne z otrzymaniem przez niego oceny niedostatecznej. Uczeń ten traci również możliwość poprawy tego sprawdzianu i do końca semestru nie może korzystać z prawa zgłaszania nieprzygotowania do lekcji.

- W przypadku nieobecności ucznia na sprawdzianie obowiązują zasady jego zaliczania zgodnie z WSO .
- Jeżeli z przyczyn niezależnych od klasy lub nauczyciela zapowiedziany sprawdzian się nie odbędzie, gospodarz danej klasy ustala z nauczycielem nowy termin sprawdzianu.
- Uczeń ma prawo poprawy oceny ze sprawdzianu na zasadach ustalonych z nauczycielem zgodnie z WSO; do dziennika lekcyjnego wpisywana jest każda ocena ze sprawdzianu poprawkowego a liczona do średniej jest ocena wyższa..
- Uczeń zagrożony oceną niedostateczną, który z kolejnych sprawdzianów otrzymał częściowe oceny niedostateczne, nie czeka z ich zaliczaniem do końca semestru, lecz po konsultacji z nauczycielem zalicza materiał wcześniej.

- **Kartkówki** – obejmujące materiał z trzech ostatnich tematów lekcyjnych.
Mogą mieć formę krótkich testów, zawierających pytania zamknięte lub krótkich wypowiedzi pisemnych na zadane pytanie.
Nie przewiduje się poprawy kartkówek.
- **Aktywność na lekcji i zadania domowe (obowiązkowe i dla chętnych)**- mogą być oceniane w postaci ocen lub plusów w zależności od rodzaju zadania, wkładu pracy i zaangażowania ucznia. Decyzję o formie oceny pracy domowej lub aktywności podejmuje nauczyciel. W przypadku stosowania plusów – uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą, gdy zgromadzi cztery plusy; gdy zgromadzi ich mniej, w końcu semestru zostaną zamienione odpowiednio: przy trzech plusach na ocenę dobrą, a w przypadku dwóch na dostateczną. W przypadku bardzo dużej aktywności uczeń może otrzymać w jednym semestrze kilka ocen bardzo dobrych.
- **Prace dodatkowe podjęte z inicjatywy ucznia lub według wskazówek nauczyciela:**
 - formy pracy twórczej na lekcji: prace grupowe teoretyczne lub doświadczenia, prezentacje nowych rozwiązań problemów stawianych przez nauczyciela lub innych uczniów – oceniane każdorazowo w zależności od poprawności wykonania i wkładu pracy;
 - formy pracy twórczej w domu: prelekcje, projekty przygotowywane w domu i prezentowane na lekcji lub sprawdzane przez nauczyciela w zależności od poprawności wykonania i charakteru pracy.
- **Osiągnięcia w konkursach i olimpiadach biologicznych, ekologicznych o tematyce zdrowotnej lub przyrodniczej** – uczeń oceniany jest za wyniki, z uwzględnieniem skali trudności konkursu i jego rangi. **Waga oceny zależy od stopnia trudności konkursu i osiągnięcia ucznia**
- **Dokumentacja lekcji zawarta w zeszyte przedmiotowym** – np. notatki z lekcji, praca własna, poprawność wykonania zadań.
- **Diagnozy, próbne matury** – uczniowie klas „medycznych” zobowiązani są do przystąpienia do tzw. testu diagnostycznego, który przeprowadzony jest w odpowiednio zaplanowanym terminie w klasie I, II i III. Ocena uzyskana z testu w klasie I i II liczona jest z wagą 2. Ocena uzyskana przez ucznia w klasie III (tzw. próbna matura) liczona jest z

wagę 3. Oceny te nie podlegają poprawie. O przybliżonym terminie testu nauczyciel informuje na początku roku szkolnego.

klasy I – czerwiec

klasy II- maj

klasy III – wg harmonogramu matur próbnych w danym roku szkolnym

3. Ogólne kryteria wymagań na poszczególne oceny szkolne:

- **ocenę celującą (98 % -)** otrzymuje uczeń, który np.:
 - wykazuje szczególne zainteresowanie przedmiotem,
 - posiadał wiedzę i umiejętności wykraczające poza program nauczania przedmiotu w danej klasie
 - samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia oraz biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania danej klasy;
 - proponuje rozwiązania nietypowe; jest dociekliwy i konsekwentny w rozwiązywaniu problemów biologicznych,
 - rozwiązuje także zadania wykraczające poza program nauczania danej klasy;
 - osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach na szczeblu regionalnym, wojewódzkim lub krajowym;
 - konstruuje logiczne, spójne wypowiedzi przy zachowaniu zasad poprawnej polszczyzny, ilustruje treści wypowiedzi licznymi przykładami, schematami, rysunkami;
 - planuje i prezentuje wypowiedź na określony temat dokonując właściwej selekcji doboru faktów i krytycznej oceny pod kątem przydatności do uzasadnienia wyrażanych opinii lub sądów;
- **ocenę bardzo dobrą (85-97%)** otrzymuje uczeń, który:
 - opanował cały zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania przedmiotu w danej klasie;
 - sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami;
 - rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte programem nauczania;
 - potrafi zastosować posiadaną wiedzę do samodzielnego rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach;
 - konstruuje logiczne, spójne wypowiedzi przy zachowaniu zasad poprawnej polszczyzny, ilustruje treści wypowiedzi licznymi przykładami, schematami, rysunkami;
 - planuje i prezentuje wypowiedź na określony temat dokonując właściwej selekcji doboru faktów i krytycznej oceny pod kątem przydatności do uzasadnienia wyrażanych opinii lub sądów;

- chętnie podejmuje działania, które są właściwie zaplanowane i dobrze zorganizowane, jest odpowiedzialny za podjęte zadania (np. prowadzenie hodowli, przeprowadzanie doświadczeń),
- potrafi posługiwać się mikroskopem i poprawnie sporządzić preparaty mikroskopowe,
- dokonuje trafnej i logicznej analizy schematów, wykresów, tabel, potrafi również wykonać je samodzielnie na podstawie odpowiednich danych,
- rzadko popełnia błędy,
- **ocenę dobrą (70-84%)** otrzymuje uczeń, który:
 - nie opanował w pełni zakresu wiadomości określonych programem nauczania w danej klasie ale opanował je na poziomie przekraczającym wymagania zaliczane do wymagań podstawowych;
 - poprawnie stosuje i interpretuje wiadomości, przywołując fakty, dokonując analizy i powierzchownego przedstawienia związków przyczynowo-skutkowych;
 - rozwiązuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne lub praktyczne;
 - sprawnie ale nie zawsze precyzyjnie posługuje się odpowiednią terminologią;
 - korzysta z różnych źródeł wiedzy wskazanych przez nauczyciela do rozwiązania typowych sytuacji problemowych;
 - konstruuje nie zawsze spójną i logiczną wypowiedź, ale interpretuje fakty zgodnie z problematyką zadania ilustrując trafnie dobranymi przykładami i rysunkami;
- **ocenę dostateczną (50-69%)** otrzymuje uczeń, który:
 - opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania w danej klasie na poziomie wymagań podstawowych;
 - wiadomości interpretuje przywołując fakty, dokonując interpretacji w oparciu o opis, charakterystykę porównania i elementy analizy;
 - w niewielkim stopniu korzysta z różnych źródeł wiedzy wskazanych przez nauczyciela;
 - dokonuje selekcji faktów przy znacznej pomocy nauczyciela;
 - konstruuje mało spójną wypowiedź z licznymi błędami, z małą nie zawsze trafnie dobraną ilością przykładów;
 - rozwiązuje zadania typowe w oparciu o pomoc nauczyciela;
- **ocenę dopuszczającą (35-49%)** otrzymuje uczeń, który:
 - opanował wiadomości i umiejętności w zakresie koniecznym, niezbędne w dalszej nauce przedmiotu;
 - nie korzysta z innych źródeł zdobywania wiedzy, ograniczając się tylko do zeszytu przedmiotowego i podręcznika;
 - prezentuje wiadomości chaotycznie, z licznymi błędami, nie zachowując zasad poprawnej polszczyzny;
 - rozwiązuje zadania o niewielkim stopniu trudności przy pomocy nauczyciela;
- **ocenę niedostateczną (<34%)** otrzymuje uczeń, który:
 - nie opanował wiadomości i umiejętności określonych w programie nauczania nawet na poziomie koniecznym;

- posiada znaczące braki w wiadomościach i umiejętnościach, które uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy i kształcenie umiejętności z biologii.
- nie jest w stanie rozwiązać zadań o niewielkim stopniu trudności.

4. Ustalenia dodatkowe

- Przed wystawieniem ocen klasyfikacyjnych nauczyciel powiadamia ucznia o przewidywanej ocenie zgodnie z zasadami WSO.
- Uczeń zobowiązany jest do prowadzenia zeszytu przedmiotowego, w którym na każdej lekcji wpisuje jej temat. Obowiązkowo powinny znajdować się w nim prace domowe oraz rozwiązania zadań i ćwiczeń wykonywanych na lekcji. Brak zeszytu w sytuacji zadanej pracy domowej jest równoznaczny z uzyskaniem oceny niedostatecznej (0%). **Uczeń zobowiązany jest mieć podręcznik na każdej lekcji biologii.**
- Wystawianie oceny śródrocznej i na koniec roku szkolnego dokonuje się na podstawie ocen częściowych, przy czym większą wagę mają oceny ze sprawdzianów, w drugiej kolejności są odpowiedzi ustne i kartkówki. Pozostałe oceny są wspomagające (średnia ważona).
- Warunki i tryb uzyskiwania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z biologii określa WSO.
- Postępowanie przy zgłoszonych zastrzeżeniach do rocznej oceny klasyfikacyjnej z biologii określa WSO.
- Postępowanie wobec ucznia zdającego egzamin poprawkowy z biologii, zmieniającego typ szkoły lub przedmiot realizowany w zakresie rozszerzonym określają zasady zawarte w WSO.

W kwestiach nieomówionych w powyższym PZO, nauczyciel ma prawo podejmować własne decyzje (uzasadniając je i powiadamiając uczniów), a wyjątkowe przypadki losowe traktować indywidualnie.

Nauczyciele biologii:

Monika Łuczak

Bożena Ulchurska – Jackowska